

Особлива повага до слова змальовується у таких пареміях: птицю пізнавати по пір'ю, а людину по мові [3,226]; красне слово – золотий ключ [3,227]; від теплого слова і лід розмерзається [3,226]; слово до слова зложиться мова [3,327]; ласкаве слово – що весняний день [3,227]; слово старше, ніж гроші [3,227]; говорити – не горох молотити [3,229]; добре тому жити, хто вміє говорити [3,229]; не до ладу сказати – краще мовчати [3,231]; знаєш - кажи, не знаєш – мовчи [3,233].

Література:

1. Кравченко Л. Національна ідея// Урок української – 1999-№1-с.8-14, №2-с.2-5.
2. Науменко І. Національна ідея. Як її розуміти?// Українська газета.- №11.18.03.2004.
3. Українські прислів'я та приказки/ Упоряд.С.В.Мишанич, М.М. Пазяк.- К.:Дніпро, 1984.

ДЕЯКІ МОВНО-НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОГО ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ

Доп. - Ошкодьорова М., студ. філії НУВС в м.Суми
Наук. кер. - доц. Василенко В.А.

Феномен людського спілкування є явищем складним, синкретичним. У ньому міцно переплетені соціальні, психологічні та мовні чинники. Тому вивчення комунікативного акту без комплексного підходу, без постійного врахування всіх трьох складників неможливе. Важливу роль у людському спілкуванні відіграє мова, а точніше мовлення, що є найуніверсальнішим засобом комунікації. Саме мовні характеристики акту комунікації вивчені мало.

Діловий мовний етикет визначається мовознавцями як система “стійких формул спілкування, рекомендованих суспільством для встановлення мовленнєвого контакту співрозмовників, підтримання спілкування у виразній тональності відповідно до їх соціальних ролей і рольових позицій відносно один одного в офіційних обставинах” [ЛЕС,241].

Структуру мовного етикету визначають такі основні елементи комунікативних ситуацій, як звертання, привітання, прощання, вибачення, подяка, побажання, прохання, знайомство, поздоровлення, запрошення, пропозиція, порада, згода, відмова, співчуття, комплімент, присяга, похвала тощо. Названі елементи мовного етикету покликані репрезентувати насамперед увічливість співрозмовників.

Відбором етикетних мовних формул на кожному етапі створюється та чи інша тональність спілкування. У європейському культурному ареалі розрізняють п'ять тональностей спілкування: високу, нейтральну, звичайну, фамільярну і вульгарну.

Високою тональністю спілкування характеризується сфера суто формальних суспільних структур (урочисті заходи, дипломатичні прийоми, брифінги тощо). Нейтральна тональність функціонує у сфері офіційних установ. Звичайна тональність характерна для спілкування на побутовому рівні. Фамільярна тональність забезпечує спілкування в колі сім'ї, у дружньому товаристві. Вульгарна тональність спостерігається в соціально неконтрольованих ситуаціях.

Важливо те, що діловий мовний етикет, зберігаючи традиційну структуру етикетних виразів, не є закритою системою, бо йому властива динаміка і гнучкість. Як відомо, частина формул мовного етикету поступово архаїзується. Наприклад, мало кому відомі вирази: “Добрідосвіток!”, “Уклінно прошу ...”, “Коли Ваша ласка...”, “Дозвольте, шановне товариство, відрекомендуватися”. Інші донедавна належали до виразів-табу: “добродії”, “панове”, а ще - “гречна панно”, “гречний паничу” тощо. А сьогодні виникають нові вирази, що творяться за типовими для української мови моделями, напр.: “бажаю Вам усіляких гараздів!”

Слід наголосити, що суттєвою диференційною ознакою мовного етикету українців є форми кличного відмінка: Василю Миколайовичу, Павле Сидоровичу, пане голову. Однак, на жаль, ця давня істотна риса нашого мовного етикету катастрофічно, неприпустимо швидко зникає з українського мовного небосхилу. Як засвідчують результати наших спостережень і соціолінгвістичних досліджень, молодь, люди середнього віку, міське населення майже

не послуговуються кличним відмінком. Зрештою, це не дивно, бо про нього іноді забуває навіть українська преса, телебачення, радіо.

Безумовно, має свої особливості і мова керівника. Повагу і довіру до нього формують – і грамотність мови, і точне вживання слів та мовних конструкцій, дикція, і сила звуку тощо.

Таким чином, культура усного мовлення ділової людини – неодмінний складник загальної культури, суттєва ознака його моральних ділових якостей і характеру, це, перш за все, обов'язок поводитися високі моральні принципи, мати багатий внутрішній зміст, формувати глибоку духовність і дотримуватися норм етикету.

ФРАНЦУЗЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СЕМАНТИЧНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Доп. - Білик М.М., студ. філії НУВС в м.Суми
Наук. кер. – доц. Василенко В.А.

Питання мовної еволюції, а саме ролі іншомовних запозичень у мові привертала увагу мовознавців з давніх часів.

В українському мовознавстві питання про французькі запозичення поки ще детально не розглядалося. Лексика французького походження розглядалася мимохідь із вивченням інших явищ (Л.А.Булаховський, І.К.Білодід, М.А.Жовтобрюх, В.М.Русанівський та ін.).

Французькі запозичення проникали в українську мову різними шляхами: через мову-посередника (польську, німецьку), а також прямим шляхом через літературні джерела.

У першій половині XVII ст. в українську з французької потрапляє деяка кількість слів, пов'язаних з військовою лексикою: *амуніція, бомба, конвой, мушкетер, сержант* та інші; менш представлена виробнича лексика: *типографія, матриці*; побутова: *пантофль, боти*; поодинокими словами представлена дипломатична лексика: *секретар, декрет*.

У другій половині XVII - першій половині XVIII ст. українська мова збагачується новими французькими словами, які належать до таких галузей: 1) військова: *альяр, марш, форпост, перспектива,*